

Risikovurdering- og håndtering: ARMIDILLO

Siv Anita Aasnes Tsakem
Sentral fagenhet for tvungen omsorg
NAFO 2011

oversikt

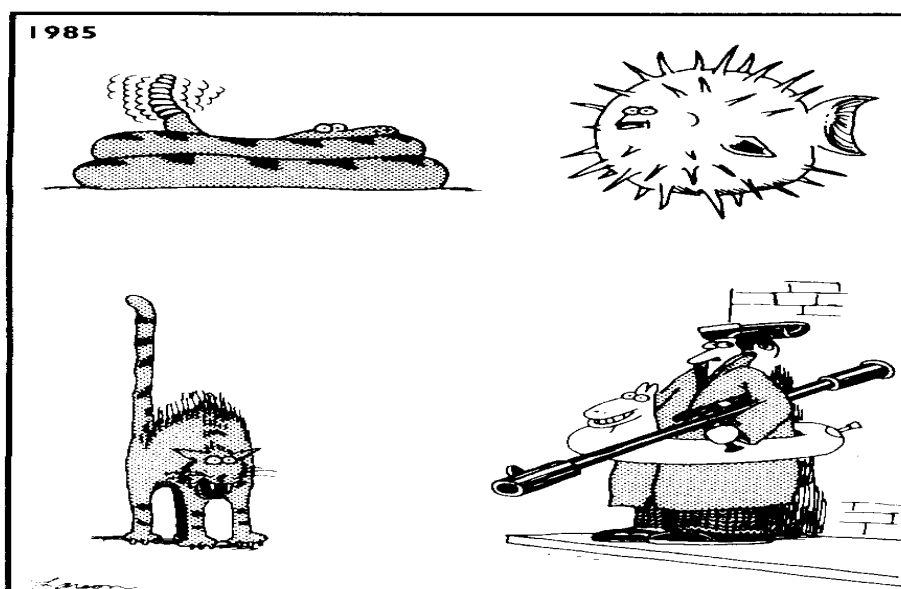
- Fagenhetens oppgaver
- om risikovurderinger
- utfordringer og begrensninger ved risikovurderinger
- Om ARMIDILLO

Forskrift om gjennomføring av særreaksjonen tvungen omsorg

§ 6. *Fagenhetens ansvar*

Fagenheten har ansvaret for at den nødvendige sikkerhet blir opprettholdt, og at den domfelte gis et adekvat behandlingsmessig og materielt tilbud.

Men hva er risikovurdering?

How nature says, "Do not touch."

Om risikovurdering

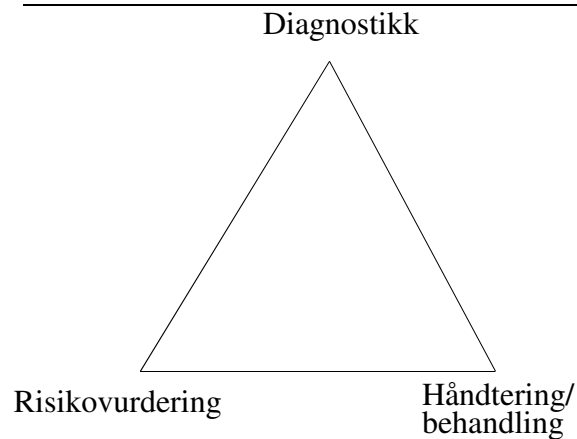

- "It's not rocket science, it's much more complicated"
John Adams, prof. emeritus, University college, London ang. risiko
- "In popular imagination, rocket science is the totemic example of scientific complexity. In fact, risk is much more complex"

-
- Kunnskap om utviklingshemming
  - Kunnskap om risikovurderinger; begrensninger
  - Kunnskap om organisering og utforming av tjenester for utviklingshemmede

Risikoreduksjon

Dette bør en risikovurdering ideelt sett omfatte

- Hva kan komme til å skje?
- Alvorlighet?
- Når og hvor ofte vil det kunne skje?
- Under hvilke betingelser vil det kunne skje?
- Hva er sannsynligheten for at det vil kunne skje?
- Hvilke intervensjoner bør gjøres for å hindre at det skal skje?

Brigding the gap

- Gap mellom risikovurdering og håndtering
- Gap mellom risikohåndtering og behandling

Vekst- og risikoprinsippet

- Vi har en forpliktelse til å beskytte samfunnet og pasientene ved å redusere risiko for ny vold
- Vi har en forpliktelse til å behandle pasientene
- Det er en motsetning i dette, men det er ikke nødvendigvis umulig

Vekstprinsippet

○ <u>Mål:</u>	○ <u>Middel:</u>
- Trivsel	- Behandling
- Mening	- Tiltak og tjenester
- Framtidshåp	- Stabile relasjoner
- Livskvalitet	

risikoprinsippet

- Ivaretas av:
  - Risikobilde
  - Intervensjonsplaner
  - Forebygging, eks. tilgang på ofre, tilgang på midler som øker risiko
- Risikobilde
  - sårbarhets-sammenhenger
  - forvarsel/ tidlige tegn

THIS
WILL NOT END WELL

To grunnleggende ulike utgangspunkt som ofte blandes

- Forebygge alvorlig voldelighet hos personer som ennå ikke har utvist alvorlig vold, men som vi antar tilhører en risikopopulasjon
  - Vanligvis en ren sivilrettslig problemstilling
- Forebygge vold hos personer som allerede har fremvist alvorlig voldelighet
  - Vanligvis en strafferettslig problemstilling

Prinsippet om "Fair balance":

- Avledes av artiklene 2, 3, 4 og 5 i EMK (Statens positive plikter)

Individer i et samfunn:

- Har krav på beskyttelse mot krenkelser
- har en rett til beskyttelse mot visse former for overgrep
- har en rett til at et maktorgan skal kunne gripe inn mot visse handlinger

Maktbruken må avgrenses gjennom sosiale prosesser som anviser:

- hvilke handlinger det skal reageres overfor
- hvilke virkemidler som kan tas i bruk

Morten Eriksen, Kriminalitet som sosial realitet, Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap Nr 3, desember 2005 side 291

Faktorer med størst prediktiv verdi er ofte gitt på forhånd

- Kjønn
- Alder ved debut
- Rushistorie
- Personlighet
- Sykehistorie

- Hjelper det med en kjønnskifteoperasjon?

Prediksjon mulig?

<u>Prediksjon</u>	<u>Resultat</u>	
	Ikke voldelig	Voldelig
Lav risiko for vold		
Høy risiko for vold		

HIV som eksempel forts

- Prevalens av HIV i en befolkning på 20 000 er for eksempel 0,5 %
  - HIV-test 99 % sensitivitet
  - HIV-test 99 % spesifisitet
  - Hva er sannsynligheten for at et person som tester positivt på HIV faktisk har HIV?
1. 90 %?
  2. 50 %?
  3. 33 %?

Attila Frygiesi, Läkartidningen nr 3 2009 s 122-123

HIV som eksempel forts forts

Virkelighet

<u>Test</u>	Har HIV	Har ikke HIV
Har HIV	99	199
Har ikke HIV	1	19 701

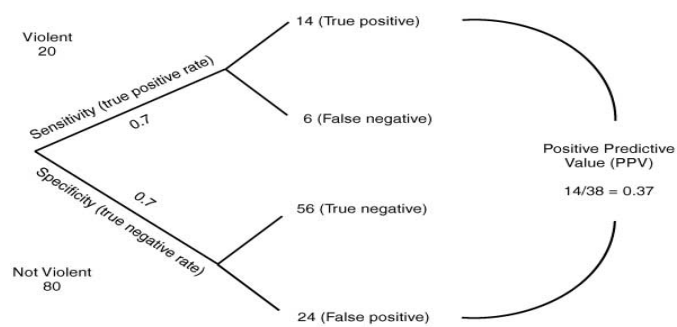
Svar

---

33 %

Ved 20 % voldelighet

G. Szukler, Br J Psych (2001) vol 178, s 84-85

-
- Problem med psykometriske tester er at de er udviklet på gruppenivå og udtaler seg om statistisk sannsynlighet i forhold til risiko på gruppenivå

Beskrivelse og håndtering av voldsrisiko

1. Beskriv scenarier	2. Håndterings strategi	3. Prioritering
Type vold	Risikofaktorer	Innsatsnivå
Alvorlighet	Registrering	Umiddelbare skritt
Hvor nær i tid	Behandling	Rutiner for ny gjennomgang
Frekvens/ varighet	Overvåking	
Sannsynlighet	Offersikkerhet	

Fra farlighetsvurdering til risikovurdering

- Klinisk skjønn
- Aktuarisk vurdering
- strukturert klinisk vurdering

ARMIDILLO

- Assessment of Risk and Manageability of Individuals with Developmental, Intellectual or Learning Limitations who Offend
- Strukturert klinisk intervju
- Versjon G og S
- En kombinasjon av risikokartlegging og risikohåndtering i ett instrument

ARMIDILLO

- Utviklet av dr Douglas Boer m.fl, New Zealand
- Stabile og dynamiske miljøvariabler
- Stabile og dynamiske klientledd
- Beskyttende faktorer og risikofaktorer

Stabile miljøvariabler

- Holdninger til personer med utviklingshemming
- Kommunikasjon blant personale
- Klientspesifikk kunnskap i personalgruppen
- Konsistens i tilsyn
- situasjonell konsistens
- Unike overveielser (inkl. omgivelsenes egnethet)

Akutte miljøledd

- Endringer i sosiale relasjoner
- Endringer i tilsyn i personalgruppa
- Situasjonelle endringer
- Endring i tilgang på ofre
- Endring i tilgang på rusmidler
- Unike overveielser

Stabile klientledd

- Holdning til og aksept av tilsyn
- Holdning til og oppfølging av behandling
- Seksuelt avvik
- Upassende oppmerksomhet/ opptatthet
- Utvelgelse av offer/ grooming
- Evne til emosjonell mestring
- Self- efficacy (tro på egen mestringsevne)
- Relasjonelle ferdigheter
- Rusmisbruk
- Impulsivitet
- Bruk av vold eller trusler mot seg selv eller andre
- Psykisk helse og andre individuelle overveielser

Akutte klientledd

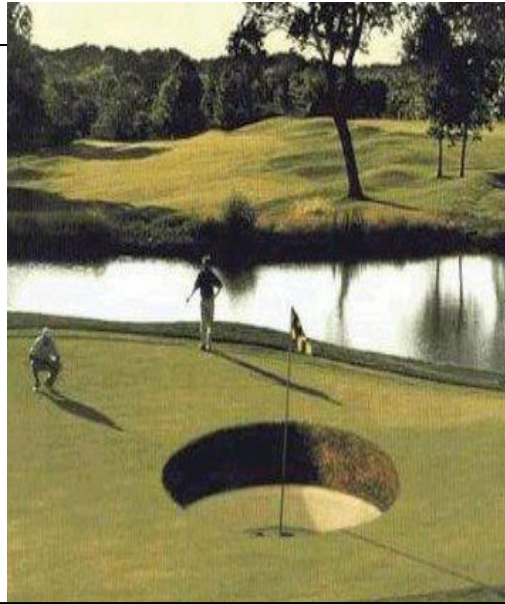
- Endring i holdning eller atferd mot behandling og tilsyn
- Endring i upassende oppmerksomhet
- Endring i tilgang på ofre
- Endring i følelsesmessig tilstand eller reguleringsevne
- Endring i evne til å benytte mestringsstrategier
- Endring mht psykisk helse eller andre unike overveielser

Trygge rammer

“Være der den anden er”

- Gjøre det enkelt i starten
- Fokus på egne løsninger

“What works for whom”

- McGuire 2008: “the RNR-principles is currently the best validated model in reducing risk in young and adult offenders”
- Prinsipper utledet fra forskning på vold, sedelighet, barnevern og rus
  - Risikoprinsippet
  - Behovsprinsippet
  - Responsivitetsprinsippet

Behovsprinsippet

- Fokus på hva som er den enkeltes disponerende eller utløsende faktorer?
- Fokus i utredning og behandling på dynamiske trekk hos individet som forårsaker, utløser eller opprettholder atferden (f.eks Miljøforhold, psykose, rusatferd, manglende sosiale ferdigheter, ensomhet)

Responsivitetsprinsippet

- Behandling må ta utgangspunkt i pasientens læringsstil for å ha effekt (f.eks gruppeterapi, ART, hjemmeoppgaver, humor, personlige eksempler)

Takk for meg!

Siv.anita.aasnes.tsakem@stolav.no